

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра історіографії, джерелознавства та археології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Історіографія

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ бакалавр _____

галузь знань _____ 03 гуманітарні науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 6.020302 Історія _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ 6.020302 Історія _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____ Історія _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ Історичний факультет _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“_31” серпня 2018 року, протокол № 8

Розробник _____ д.і. н., проф. Посохов Сергій Іванович

Програму схвалено на засіданні кафедри історіографії, джерелознавства та археології
Протокол від «16» _____ червня 2018 року № 10

Завідувач кафедри _____ проф. Посохов С. І.

Програму погоджено методичною комісією
_____ історичного факультету

Протокол від “17” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії
_____ Тумаков О. І.

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Історіографія» складено відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавра
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) історія та археологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є:

Ознайомити студентів із принципами та методами історіографічного аналізу, особливостями формування та розвитку історіографії як дисципліни, надати уявлення про її термінологічний апарат. Визначити взаємозв'язок та взаємовплив історичної науки та історичної свідомості, організаційних і методологічних основ історичної науки та соціокультурного контексту, з'ясувати специфіку розвитку історичної науки в Україні, визначити перспективи історичних досліджень на сучасному етапі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Курс розрахований на студентів 4 курсу історичного факультету. Курс складається з двох частин: «основи історіографії» та «українська історіографія». В першій частині курсу пропонується поглянути на історіографію в різних варіантах співвідношення об'єкту, предмету та методів: як на наукознавчу (об'єкт – історія як наука), літературознавчу (об'єкт – історія як текст) та культурологічну (об'єкт – історія як пам'ять) дисципліну. Відповідними є предмет, методи та категоріальний апарат. Завдання полягає у тому, аби студенти засвоїли основні методи історіографічного аналізу, які обираються в залежності від об'єкту та предмету дослідження. Друга частина курсу передбачає аналіз розвитку історичних знань на українських землях з найдавніших часів (традиційні уявлення українців про час і минуле; середньовічна історіографія та ін.) до сучасного стану історичних досліджень в Україні. У підсумку студенти мають з'ясувати особливості основних етапів накопичення історичних знань, вдосконалити вміння працювати з історіографічними джерелами та використовувати здобуті знання у навчальній і науковій діяльності.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	3-й
Семестр	
7-й та 8-й	5-й та 6-й
Лекції	
52 год.	16 год.

Практичні, семінарські заняття	
Не передбачені	Не передбачені
Лабораторні заняття	
Не передбачені	Не передбачені
Самостійна робота	
68 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- історію зародження та становлення історіографії як наукової дисципліни, її завдання, основні види та рівні історіографічних досліджень;
- основні теоретичні засади дисципліни, зокрема, принципи та методи історіографії як наукознавчої, літературознавчої та культурологічної дисципліни.
- історію зародження та становлення історіографії як наукової дисципліни в Україні;
- зрозуміти специфіку функціонування історичної науки в Україні.

вміти:

- використовувати принципи та методи історіографії для аналізу стану історичної науки, наукового співтовариства, діяльності вченого;
- написати рецензію, проаналізувати дисциплінарний масив публікацій, визначити динаміку наукової активності ученого.
- працювати із історіографічними джерелами, аналізувати стан історичної свідомості, визначити напрямки перспективних досліджень.
- використовувати принципи та методи історіографії для аналізу стану історичної науки, наукового співтовариства, діяльності вченого в Україні;
- студенти повинні оволодіти навичками роботи з історіографічними джерелами, систематизації і компаративного аналізу історіографічного матеріалу;
- написати рецензію, проаналізувати дисциплінарний масив публікацій, визначити динаміку наукової активності ученого.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Частина I Основи історіографії

Розділ 1. Історіографія як наукознавча дисципліна.

ТЕМА 1. Вступ.

Зміст: Мета курсу. Завдання. Система електронного навчання.

Поняття «історіографія». Типи та рівні історіографічних досліджень. Основні етапи історії історіографії.

ТЕМА 2. Наукознавство: виникнення та структура.

Зміст: Завдання наукознавства та наукознавчі методи.

ТЕМА 3. Апологія історії як науки.

Зміст: Специфіка історичного знання. Ознаки науки в сучасному сенсі. Історія в системі наук. «Суворі науки» та соціально орієнтоване історіописання. Наука як вид діяльності та соціальний інститут. Види професійної діяльності історика. Професійні методи історика. Організаційний розвиток історичної науки.

ТЕМА 4. Наукознавчі теорії в історіографічному дослідженні.

Зміст: Основні наукознавчі теорії (Т. Кун, П. Фейєрабенд, І. Локатос ін.). Парадигми в історичній науці. «Повороти» в історичній науці. Антропологічна парадигма.

ТЕМА 5. Наукознавчі методи в історіографічному дослідженні.

Зміст: Дисциплінарний масив публікацій. Динаміка наукової творчості. Кількісний та тематичний аналіз публікацій.

ТЕМА 6. Наукове співтовариство та особа вченого.

Зміст: Наукове співтовариство як мережева структура. Комунікації в науці. Типологія наукових шкіл. Солідарності та цінності і науковому співтоваристві.

Розділ 2. Історіографія як літературознавча дисципліна.

ТЕМА 7. Історія (минуле) як текст.

Зміст: Поняття «текст». Принципи та методи роботи з текстом. Текстологія, наратологія, герменевтика, деконструкція.

ТЕМА 8. Історіописання та (як) літературна творчість.

Зміст: Історія та література: загальне та відмінне. Літературознавчі принципи та терміни в історіографії.

ТЕМА 9. Літературознавчі методи в історіографічному дослідженні.

Зміст: Метафори. Образи. Методика аналізу метафор та образів. Історичні та історіографічні образи.

Розділ 3. Історіографія як культурологічна дисципліна.

ТЕМА 10. Культурна ангажованість історичного мислення.

Зміст: Історичний час. Моделі часу. Історична свідомість та типи культур. Історик та його габітус.

ТЕМА 11. Історія як пам'ять. Історія та ідеологія.

Зміст: Історична свідомість та історична пам'ять. Види пам'яті, рівні, структура. Конструктивні та деструктивні функції історичної пам'яті. Криза історичної пам'яті. Історія та ідеологія. «Тектологія» О. Богданова. Проблема соціальної відповідальності історика.

ТЕМА 12. Варіанти історіописання та стиль мислення епохи.

Зміст: Соціокультурний контекст історіописання. Історичний оптимізм як методологічний та дидактичний принцип. Оптимістичні проєкції історії. Інтерпретації історичного матеріалу.

Частина II Українська історіографія

Розділ 1. Розвиток історіописання на українських землях від давнини до XIX ст.

ТЕМА 1. Вступ.

Зміст: Мета курсу. Завдання. Система електронного навчання.

Українська історіографія як дисципліна. Історіографічні дослідження в Україні.

ТЕМА 2. Архаїчна міфологія та героїчний епос – витоки української історичної думки.

Зміст: Українська народна легенда в контексті усної східнослов'янської творчості.

ТЕМА 3. Історіописання на східнослов'янських землях в XI – XV ст.

Зміст: «Християнізація історії». Загальні риси середньовічної історіографії. Історичне письменство Київської Русі XI – XIII ст. Західно-руське літописання XIV – XV ст.

ТЕМА 4. Розвиток історичних знань на українських землях у XVI – перш. пол. XVII ст.

Зміст: Річпосполитська історіографія та українська історична думка XVI – сер. XVII ст.

Історичні погляди українських полемістів др. пол. XVI – п.п. XVII ст.

ТЕМА 5. Українське історіописання у другій половині XVII - XVIII століттях.

Зміст: Історична література епохи бароко. Історіографія історії України доби

Просвітництва

Розділ 2. Становлення та розвиток історичної науки на українських землях (XIX – поч. XXI ст.)

ТЕМА 6. Українська історіографія доби романтизму.

Зміст: Риса та представники романтичної історіографії. Створення “народницької схеми української історії”.

ТЕМА 7. Поширення та специфіка розвитку позитивізму на українських землях.

Зміст: Виникнення схеми М.Грушевського. Діяльність наукових товариств, вчених архівних комісій. Наукові часописи: «Киевская старина», «Україна».

ТЕМА 8. Українська радянська історіографія.

Зміст: Значення досліджень з історії за тоталітарного режиму. Друга світова війна та її вплив на українську історіографію. Історичні дослідження в УРСР другої пол. 50-х – 80-х рр. XX ст. Висвітлення української історії в дослідженнях закордонних істориків та суть

їх полеміки з радянськими вченими. Суспільні зміни другої половини 80-х – поч.90-х рр. та їх вплив на історіографію.

ТЕМА 9. Сучасний стан історичних досліджень в Україні.

Зміст: Методологічні проблеми при вивченні минулого: примордіалізм та модернізм. Нові наукові центри та товариства, їх внесок в розвиток української історіографії. Наукові часописи з історії. Нові підходи до висвітлення історії України.

3. Структура навчальної дисципліни

Частина I Основи історіографії

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Історіографія як наукознавча дисципліна.												
Тема 1. Вступ.	6	2				4	4	2				2
Тема 2. Наукознавство	4	2				2	2					2
Тема 3. Апологія історії як науки	6	4				2	2					2
Тема 4. Наукознавчі теорії в історіографічному дослідженні	4	2				2	4					4
Тема 5. Наукознавчі методи в історіографічному дослідженні	4	2				2	4					4
Тема 6. Наукове співтовариство та особа вченого	4	2				2	4					4
Разом за розділом 1	28	14				14	20					18
Розділ 2. Історіографія як літературознавча дисципліна												
Тема 7. Історія (минуле) як текст	4	2				2	6					6
Тема 8. Історіописання та (як) літературна творчість	4	2				2	8					8
Тема 9.	6	4				2	6					6

Літературознавчі методи в історіографічному дослідженні.											
Разом за розділом 2	14	8				6	20				20
Розділ 3. Історіографія як культурологічна дисципліна											
Тема 10. Культурна ангажованість історичного мислення	4	2				2	8				8
Тема 11. Історія як пам'ять. Історія та ідеологія.	6	4				2	6				6
Тема 12. Варіанти історіописання та стиль мислення епохи.	8	4				4	6				6
Разом за розділом 3	18	10				8	20				20
Усього годин	60	32				28	60	2			58

Частина II Українська історіографія

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Розвиток історіописання на українських землях від давнини до XIX ст.												
Тема 1. Вступ.	4	2				2	6	2				2
Тема 2. Архаїчна міфологія та героїчний епос	4	2				2		-				4
Тема 3. Історіописання на східнослов'янських землях в XI – XV ст.	6	2				4	8	-				6
Тема 4. Розвиток історичних знань на українських землях у XVI – перш. пол. XVII ст.	6	2				4	8	2				6
Тема 5. Українське історіописання у другій половині XVII - XVIII століттях.	6	2				4	8	2				6
Разом за розділом 1	26	10				16	30	6				24

Розділ 2. Становлення та розвиток історичної науки на українських землях (XIX – поч.. XXI ст.)											
Тема 6. Українська історіографія доби романтизму.	8	2				6	8	2			6
Тема 7. Поширення та специфіка розвитку позитивізму на українських землях.	8	2				6	8	2			6
Тема 8. Українська радянська історіографія.	8	2				6	6	2			4
Тема 9. Сучасний стан історичних досліджень в Україні.	10	4				6	8	2			4
Разом за розділом 2	34	10				24	30	8			20
Усього годин	60	20				40	60	14			46

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Завдання для самостійної роботи

Частина I

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Ознайомлення із завданнями та матеріалами, які розміщені в системі електронного навчання	4	Співбесіда
2	Ознайомлення із думками вчених-наукознавців про місію науки.	2	Співбесіда
3	Ознайомлення із науковими творами, у яких йдеться про специфіку історичної науки.	4	Співбесіда
4	Ознайомлення із працями Т. Куна, І. Лакатоса, П. Фейерабенда, Д. Бернала, Р. Микулинського, М. Добрава.	2	Співбесіда
5	Аналіз публікаторської активності історика (на вибір).	2	Перевірка завдання
6	Соціальні ролі історика в колективі	2	Співбесіда
7	Ознайомлення із працями Х. Уайта, Ф. Анкерсмита та ін.	2	Співбесіда
8	Аналіз історичного роману	2	Співбесіда

9	Типи сюжетів в історичних працях	2	Співбесіда
10	Ознайомлення із працями Є. Топольського та В. Вжосека	2	Співбесіда
11	Ознайомлення із працею А. Ассман	2	Співбесіда
12	Ознайомлення із працею М. Барга	2	Співбесіда
	Разом	28	

Частина II

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Ознайомлення із завданнями та матеріалами, які розміщені в системі електронного навчання. Етапи та фактори організаційного розвитку української історіографії.	4	Співбесіда
2	Ознайомлення із текстами стародавніх творів (до 18 ст.), у яких відображено історичні уявлення авторів науки.	8	Співбесіда
3	Ознайомлення із творами українських істориків др. пол. 17 - 18 ст.	4	Співбесіда
4	Ознайомлення із працями українських істориків романтичного напрямку.	6	Співбесіда
5	Ознайомлення із працями українських істориків позитивістського напрямку. Історія комунікацій українських істориків	6	Співбесіда
6	Ознайомлення із працями українських істориків радянської доби. Феномен радянської історіографії.	6	Співбесіда
7	Ознайомлення із працями сучасних українських історіографів. Сучасні наукові напрямки та їх розвиток в Україні. Перспективи розвитку української історіографії.	6	Співбесіда, Перевірка завдань
	Разом	40	

6. Індивідуальні завдання

Аналіз публікаторської активності історика, аналіз періодичного видання історіографічної спрямованості, аналіз наукової школи істориків, підготовка програми конференції з історіографії.

Скласти рецензію на статтю (бажано з історії України, або української історіографії), яка була надрукована у науковому збірнику не раніше 2016 р. (на вибір, за узгодженням);

Дати історіографічний огляд одного із періодичних видань історичного профілю (бажано з історії України, або української історіографії) за певний термін (за останні 1-5 років) (на вибір, за узгодженням);

Охарактеризувати один із сайтів історичної спрямованості (бажано з історії України, або української історіографії), визначити переваги та недоліки, перспективи удосконалення (на вибір, за узгодженням);

Охарактеризувати досягнення, проблеми та перспективи наукової діяльності установи чи організації історичного профілю: академічний інститут, музей, товариство, історичний факультет, кафедра історіографії (на вибір, за узгодженням);

Взяти інтерв'ю у одного із професійних істориків про стан та перспективи розвитку історичної науки в Україні.

7. Методи контролю

Перевірка завдань, співбесіда, іспит

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен (залікова робота)	Сума
Частина 1						Частина 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6 ... T. 12	T1	T2	T3	T4	T5	T6-9	30 + 30		60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Частина I

Основна література

1. Харківський історіографічний словник. – Х., 2004.
2. Барг М.А. Эпохи и идеи: Становление историзма. – М., 1987.
3. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
4. Колесник І.І. Українська історіографія XVIII – початок XX ст. Навч. посібник. – К., 2000.

5. Репина Л. П. История исторического знания: пособие для вузов / А. П. Репина, В. В. Зверева, М. Ю. Парамонова. — 2-е изд., стереотип. — М.: Дрофа, 2006. — 288 с.;

Допоміжна література

6. Попова Т.Н. Историография в лицах, проблемах, дисциплинах. — Одесса, 2007. — 536 с.;
7. Посохов С.И. Многоликая историография: образы историографии как научной и учебной дисциплины // Теории и методы исторической науки: шаг в XXI век: Матер. Междунар. науч. конф. — М., 2008. — С. 243 – 245.
8. Посохов С.И. Історіографічні образи: спроби деконструкції (на матеріалах історіографії університетів) // Харківський історіографічний збірник. — Х., 2006. — С. 49 – 56;
9. Колесник И.И. Когда зародились историографические знания в России? // История СССР. — 1989. - №4;
10. Колесник И.И. История русской историографии XVIII – первой половины XIX века. — Днепропетровск, 1987;
11. Киреева Р.А. Изучение отечественной историографии в дореволюционной России с середины XIX в. до 1917 г. — М., 1983;
12. Пікалов В.Г., Посохов С.І. Історіографія як наукознавча дисципліна // Історична наука на порозі XXI століття: підсумки та перспективи: Матер. Всеукр. конф.- Х., 1995;
13. Попова Т.Н. Об институционализации историографии // Проблемы історії та методології історичної науки: Харківський історіографічний збірник. — Х., 1998. — Вип.3;
14. Попова Т.Н. Історіографія в дисциплінарному сімействі історичних наук // Історіографічні дослідження в Україні. — К., 1999. — Вип.9;
15. Попова Т.Н. Историография сквозь призму дисциплинарных традиций // Записки історичного факультету. — Одесса, 1999. — Вип.8;
16. Попова Т.Н. Историографическая наука: проблемы самоназвания // Категоріальний апарат історичної науки: Харківський історіографічний збірник. — Х., 2000. — Вип.4;
17. Попова Т. Лики историографии: имена и смыслы // Історіографічні дослідження в Україні. — К., 2000. — Вип.10;
18. Колесник І.І. Українська історіографія (XVIII – початок XX століття). — К., 2000;
19. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми / За ред. Л.Зашкільняка. — Львів, 2004.
20. Зевелев А.И. Историографическое исследование: методологические аспекты. М., 1987.
21. К новому пониманию человека в истории: Очерки развития современной западной исторической мысли / Под ред. Б.Г. Могильницкого. Томск, 1994.
22. Могильницкий Б.Г. История исторической мысли XX века. Вып. I. Кризис историзма. Томск, 2001.
23. Репина Л.П. «Новая историческая наука» и социальная история. М., 1998.
24. Савельева И.М., Полетаев А.В. История и время. М., 1997.
25. Добров Г.М. Наука о науке. Введение в общее науковедение. — М.: Наука, 1966; 2-е – 1970; 3-е издание в 1986 г.;
26. Микулинский С.Р. Очерки развития историко-научной мысли. М., 1988.
27. Поппер К. Логика и рост научного знания. М., 1983
28. Степин В.С. Философия науки. М., 2003;
29. Блок М. Апология истории или ремесло историка. М.: Наука, 1986;
30. Кун Т. Структура научных революций. — М., 1975;

31. Лакатос И. Методология научных исследовательских программ // Вопросы философии. 1995. № 4;
32. Фуко М. Что такое автор? // Фуко М. Воля к истине: По ту сторону знания, власти и сексуальности. М., 1996;
33. Уайт Х. Метаистория: Историческое воображение в Европе XIX века. – Екатеринбург, 2002;
34. Холтон Дж. Тематический анализ науки. – М., 1981;
35. Коллинз Р. Социология философий. Глобальная теория интеллектуального измерения. – Новосибирск, 2002;
36. Ганс Селье. От мечты к открытию. – М., 1987;
37. Дежина И.Г., Киселева В.В. Научные школы: интеллектуальная капитализация или стагнация? // Мировая эк-ка и междунар отн. – 2009. – №1;
38. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. – М., 1989. – С. 413 – 424;
39. Введение в литературоведение. Литературное произведение: Основные понятия и термины. – М., 1999;
40. Деррида Ж. Письмо и различие. СПб: Академический проект, 2000;
41. Ильин И. П. Постмодернизм. Словарь терминов. – М., 2001;
42. Рикёр П. Время и рассказ. СПб., 1999. Т. 1;
43. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. М., 1979;
44. Лотман Ю.М. Избранные статьи в 3-х томах. Т.1. Статьи по семиотике и типологии культуры. Таллинн, 1992;
45. Лосев А.Ф. Форма. Стиль. Выражение. М., 1995;
46. Вжозек В. Историография как игра метафор: судьбы «Новой исторической науки» // Одиссей. Человек в истории. Культурно-антропологическая история сегодня. М. 1991;
47. Анкерсмит Ф. Р. История и тропология: взлет и падение метафоры./ пер. с англ. М. Кукарцева, Е. Коломоец, В. Катаева - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 496 с.
48. Барг М. А. Историческое сознание как проблема историографии // Цепь времен. Проблемы исторического сознания. М. 2005;
49. Нора П. Франция-память / П. Нора, М. Озуф, Ж. де Пюимеж, М. Винок. - СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1999;
50. Нові перспективи історіописання / За ред.. П. Берка. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 392 с.

Частина II

Основна література

1. Колесник І. І. Українська історіографія XVIII - початку XX ст. Навч. посібник. – К., 2000.
2. Історіографічний словник: Навч. посіб. – Х., 2004.
3. Марченко М.І. Українська історіографія з найдавніших часів до сер. XIX ст. – Київ, 1959 (Те саме: Ейдос. – К., 2009. – Вип. 3).
4. Кравченко В. В. Нариси української історіографії епохи національного відродження (друга половина XVIII - середина XIX с.) – Х., 1996.
5. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми. – Львів., 2004.
6. Когут З. Формування української національної історіографії// Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. - Випуск 3. – Х., 2001. – С. 23-30.
7. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми / За ред. Л.Зашкільняка. – Львів, 2004. Багалій Д.І. Вибрані твори. – Т.2. – Харків, 2002.

Методичне забезпечення

1. Маслійчук В.Л. Тестові контрольні завдання з курсу «українська історіографія». – Х., 2004.
2. Історіографічний словник: навчальний посібник. – Х., 2004.

Додаткова література:

1. Барг М.А. Индивид – общество – история // Новая и новейшая история. – 1989. – №2. – С.45-57.
3. Бевзо О.А. Львівський літопис і Острозький літописець. Джерелознавче дослідження. 2-е вид. – К., 1971.
4. Біднов В. Що читати по історії України (Коротенька історіографія України). – Катеринослав, 1920.
5. Білокінь С. Чи маємо ми історичну науку? // Наше минуле. – 1993. – №1. – С.4-16.
6. Вайнштейн О.Л. Западноевропейская средневековая историография. – М.-Л., 1964.
7. Василенко Н.П. К истории малорусской историографии и малорусского общественного строя (заметки по поводу статей В.А. Мякотина “Прикрепление крестьянства левобережной Малороссии в XVIII столетии” в “Русском богатстве” 1894 г. №№2, 3, 4) // Киевская старина. – 1894. – №11. – С.242-270.
8. Винар Л. Михайло Грушевський – історик і будівничий нації. – Нью-Йорк, К., Торонто, 1995.
9. Винар Л. Українське історичне товариство, 1965 – 2000: статті і матеріали. – Чернівці, 2000.
10. Гирич І. “Народництво” та “державництво” в українській історіографії: проблема змістовного поповнення понять // Молода нація. – №4. – 2000. – С.5-30.
11. Грабович Г. Слідами національних містифікацій // Критика. Рік V. Число 6 (44) червень 2001. – С.14-23.
12. Грицак Я.Й. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст.: [Навч. посібник для учнів гуманіт. гімназій, ліцеїв, студентів іст. фак. вузів, вчителів]. – К., 2000.
13. Грушевський М.С. Історія української літератури. – К., 1994. – Т.3.
14. Грушевський М.С. Развитие украинских изучений в XIX в. и раскрытие в них вопросов украиноведения // Украинский народ в его прошлом и настоящем. – СПб., 1914. – Т.1. – С.1-37.
15. Грушевський М.С. Хронологія подій Галицько-Волинської літописи // Записки наукового товариства ім. Шевченка. – Львів, 1901. – Т.41. – С.1-72.
16. Дашкевич Я. Стан історичної науки та завдання Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Дашкевич Я. Україна вчора і нині. – К., 1993. – С.10-18.
17. Джираудо Дж. “Русское” настоящее и прошедшее в творчестве Иннокентия Гизеля // *Ukrainica Mediaevalia*. –Т.1. – К., 1992. – С.92-103.
18. Дорошенко Д.І. Огляд української історіографії. – К., 1996.
19. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу // Драгоманов М.П. Вибране ... мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні. – К., 1991. – С.461-558.
20. Заїкин В. Перша спроба систематичного викладу української історіографії // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. – 1926. – Т.144-145. – С.225-238.
21. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
22. Историография истории Украинской ССР. – К., 1987.
23. Калакура Я.С. Українська історіографія. – К., 2004.
24. Кінан Е. Чи міг Ярослав Галицький 1185 року стріляти в султанів // Кінан Е. Російські історичні міфи. – Київ, 2001. – С.256-272.

25. Киреева Р.А. Изучение отечественной историографии в дореволюционной России с середины XIX в. до 1917 г. – М., 1983.
26. Ковальський М.П. Іван Крип'якевич про українську історіографію з давніх часів до останньої третини XIX ст. // На службі Клію. – Київ, Нью-Йорк, Торонто, Париж, Львів, 2000. – С.303-336.
27. Ковальчук О.О. Українське історичне джерелознавство доби романтизму. – К., 2011.
28. Комаренко Н. Установи історичної науки в Українській РСР (1917-1937 рр.). – Київ, 1973.
29. Масненко В. Історична думка та націотворення в Україні кінець XIX – перша третина XX ст. – Київ; Черкаси, 2001.
30. Михайло Грушевський і українська історична наука: зб. матер. конф. – Л., 1999.
31. Михальченко С.И. Киевская школа в российской историографии. – М., Брянск, 1997.
32. Оглоблин О. Думки про сучасну українську советську історіографію. – Нью-Йорк, 1963.
33. Пичета В.И. История Украины в советской историографии // Двадцать пять лет исторической науки в СССР. – М.-Л., 1942. – С.164-178.
34. Попова Т.Н. Историография в лицах, проблемах, дисциплинах. Из истории Новороссийского университета. – Одесса, 2007.
35. Портнов А. (Партноў Андрэй) Саветызацыя гістарычнай навукі ў Украіне і Беларусі // Беларускі гістарычны огляд. – Т.7. – Сшытак 2(13). – Снежань 2000. – С.476-488.
36. Прицак О. Що таке історія України? // Слово і час. – №1. – 1991. – С.53-60.
37. Репресоване краєзнавство (20–30-і рр.). – К., 1991.
38. Санцевич А. Українська радянська історіографія (1945-1982). – К., 1984.
39. Сарбей В.Г. Історичні погляди О.М. Лазаревського. – Київ, 1961.
40. Сас П.М. Українсько-польський мислитель доби Відродження Станіслав Оріховський: на шляху до історизму Нового часу // Укр. істор. журнал. – 1991. – №1. – С.102-113.
41. Стельмах С.П. Історична думка в Україні XIX – початку XX століття. – К., 1997.
42. Сушицький Т. Західноруські літописи. – Т.1. – К., 1921.
43. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми. – Л., 2004.
44. Ульяновський В.І. Син України (Володимир Антонович: громадянин, учений, людина) // Антонович В.Б. Моя сповідь. Вибрані історичні та публіцистичні твори. – Київ, 1995. – С.5-75.
45. Химка Іван-Павло Історія, християнський світ і традиційна українська культура: спроба ментальної археології // Україна модерна. – ч.6. – Львів, 2001. – С.7-24.
46. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль, 1994.
47. Яковенко Н.М. Вступ до історії. – К., 2007.
48. Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. – К., 1997.
49. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. – Київ, 2002.
50. Subtelny Orest. The Current State of Ukrainian Historiography // Journal of Ukrainian Studies 18, n.1-2 (Summer-Winter 1993). – S.33-54.
51. Topolski Jerzy. Od Achillesa do Béatrice de Planissoles: Zarys historii historiografii. – Warszawa, 1998.

52. Velychenko S. National History as Cultural Process. A Survey of the Interpretations of Ukrainian Past in Polish, Russian and Ukrainian Historical Writing from the Earliest Times to 1914. – Cambridge, 1992.

10. Теми рефератів та курсових робіт

1. Українська історіографія: проблема “національного” та “територіального”.
2. Історія української історіографії: від вивчення сукупності літератури до дослідження “ремесла історика” та його соціальних функцій.
3. Історіографічні дослідження в радянській Україні: визначення напрямків та особливості.
4. Перспективи історіографічних досліджень в Україні.
5. “Традиційне”, “модерне”, “постмодерне” в поглядах на українську історію.
6. Спадщина Давньої Русі та України: особливості в пошуку тяглості.
7. Давньоруське літописання: провіденціалізм та літературність.
8. Соціальні проблеми в давньоруському літописанні.